

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū"

COM(2012) 238 final

(2012/C 351/16)

Ziņotājs: **McDONOGH kgs**

Eiropas Savienības Padome un Eiropas Parlaments saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. un 304. pantu attiecīgi 2012. gada 15. jūnijā un 25. jūnijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Priekšlikums regulai par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū"

COM(2012) 238 final.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2012. gada 6. septembrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 483. plenārajā sesijā, kas notika 2012. gada 18. un 19. septembrī (18. septembra sēdē), ar 144 balsīm par, 1 balsi pret un 8 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū. Regulas mērķis būs stiprināt ES vienoto tirgu, veicinot uzticību un pārliecību par drošiem un netraucēti veicamiem pārrobežu elektroniskajiem darījumiem.

1.2 Komiteja pārliecinoši atbalsta vienotā tirgus veidošanu un uzskata, ka ar minēto regulu tiks paaugstināta publiskā un privātā sektora tiešsaistes pakalpojumu, e-uzņēmējdarbības un elektroniskās tirdzniecības efektivitāte ES, tādējādi sniedzot labumu ES iedzīvotājiem, kuri strādā vai studē citā ES valstī, un MVU, kas attīsta pārrobežu uzņēmējdarbību.

1.3 Komiteja atzinīgi vērtē to, ka minētajā regulā ir ierosināta tehnoloģiski neitrāla pieeja, kas paredz inovācijas iespēju.

1.4 Komiteja tomēr uzskata, ka Komisijai ar minēto regulu būtu vajadzējis iet tālāk un virzīt *de facto* un *de jure* Eiropas elektroniskās identifikācijas ieviešanu noteiktam pakalpojumu klāstam.

1.5 Atzīstot, ka noteikumi par identitāti ir katras valsts pašas kompetencē, un ievērojot subsidiaritātes un proporcionalitātes principu, EESK iesaka Komisijai apsvērt, kā varētu ieviest standartizētu ES elektronisko identifikāciju, kas būtu pieejama visiem iedzīvotājiem un lietojama brīvprātīgi. Visiem iedzīvotājiem pieejama Eiropas elektroniskās identifikācijas shēma veicinātu faktiski vienota preču un pakalpojumu tirgus izveidi, nodrošinot ievērojamus ieguvumus sabiedrībai kopumā un arī

pakalpojumu jomā, tai skaitā lielāku aizsardzību pret krāpšanu, ekonomikas jomas dalībnieku lielāku savstarpējo uzticēšanos, pakalpojumu sniegšanas zemākas izmaksas, augstākas kvalitātes pakalpojumus un iedzīvotāju aizsardzību.

1.6 Komiteja iesaka Komisijai izstrādāt ES elektroniskās identifikācijas standartu, kas būtu analogs Eiropas Standartizācijas komitejas (CEN) izstrādātajiem standartiem. ES elektroniskās identifikācijas standartā būtu definēti Eiropas Savienības elektroniskās identifikācijas parametri, vienlaikus pievēršoties valstu dažādo elektroniskās identifikācijas shēmu saskaņošanai, un modelis visām jaunajām elektroniskās identifikācijas shēmām, kas jāievieš tur, kur tādu vēl nav.

1.7 EESK iesaka Komisijai apsvērt iespēju sākt ieviest ES elektronisko identifikāciju, kas pēc brīvprātības principa būtu pieejama visiem ES iedzīvotājiem, un izveidot pamatshēmu, kura ļautu nodrošināt ES līmenī autentificētu elektronisko identifikāciju ierobežotam klāstam e-komercijas klientu darījumiem.

1.8 Tā kā šobrīd nevienā no 27 dalībvalstīm nav labi attīstītas valsts līmeņa elektroniskās identifikācijas shēmas, kas paredzēta uzņēmumiem (juridiskajām personām), Komiteja iesaka Komisijai saskaņā ar subsidiaritātes un proporcionalitātes principu ieguldīt darbu, lai varētu pēc iespējas ātrāk ieviest brīvprātīgu Eiropas elektroniskās identifikācijas shēmu, kura paredzēta juridiskajām personām un kurā iekļauts noteikts parametru kopums attiecībā uz visiem ES uzņēmumiem.

1.9 Komiteja atzinīgi novērtē ierosinātajā regulā paredzētos noteikumus tīmekļa vietņu autentificācijai. Komiteja uzskata, ka

minēto noteikumu agrīna ieviešana sekmētu patērētāju un uzņēmumu lielāku savstarpējo uzticēšanos, kas ir ļoti svarīga digitālajā vienotajā tirgū.

1.10 Komiteja atkārtoti aicina Komisiju izvirzīt priekšlikumus par uzņēmumiem paredzēta Eiropas uzticamības logotipa ieviešanu. Kā norādīts EESK iepriekšējos atzinumos, uzņēmumiem paredzēts Eiropas uzticamības logotips ievērojami palielinātu patērētāju uzticēšanos pārrobežu tirdzniecībai tiešsaistē.

1.11 EESK ar gandarījumu secina, ka ierosinātajā regulā ir ņemti vērā Komitejas daudzie atzinumi, kuros tā aicina panākt elektroniskās identifikācijas, e-paraksta un uzticamības pakalpojumu pārrobežu saskaņošanu, kā arī ņemtas vērā Komitejas bažas par to, ka jāsaglabā iedzīvotāju tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un drošību, kad viņi izmanto tiešsaistes pakalpojumus⁽¹⁾. Komiteja ar gandarījumu arī atzīmē, ka regulas projektā ir paredzēts, ka dalībvalstis uzņemsies atbildību par savām attiecīgajām sistēmām.

1.12 Komiteja atzīmē to, ka regulā ir ņemts vērā darbs pie STORK⁽²⁾ projektu tehniskās standartizācijas un procesu izstrādes. Projektu mērķis ir izveidot Eiropas elektroniskās identifikācijas sadarbības platformu un praksē ieviest shēmu, ar ko radīs e-parakstu un ar tiem saistīto, tiešsaistē pieejamo uzticamības pakalpojumu iekšējo tirgu, kuram būs pārrobežu raksturs. Komiteja iesaka Komisijai sekmēt šo izšķiroši svarīgo pasākumu un sniegt visu iespējamo atbalstu minētā darba paaugstināšanai.

1.13 EESK iesaka, ka līdztekus ierosinātās regulas īstenošanai būtu jāveic kampaņa iedzīvotāju informēšanai, lai izskaidrotu, kā praksē notiks pārrobežu elektroniskā identifikācija un e-paraksta izmantošana, un kļūdētu iedzīvotāju iespējamās bažas saistībā ar privātās dzīves neaizskaramību un drošību.

1.14 Tā kā digitālā sabiedrība attīstās un aizvien vairāk nozīmīgu publisko pakalpojumu tiek sniegti tiešsaistē, Komiteja uzsver, ka Komisijai izšķiroši svarīgi ir saglabāt mērķtiecīgu atbalstu stratēģijām, kas paredzētas digitālās iekļaušanas paaugstināšanai visā ES.

1.15 EESK aicina Komisiju vēlreiz izskatīt vietas, kur regulā ir paredzēta deleģēto tiesību aktu izmantošana, un paskaidrot Komitejai, kādēļ regulas attiecīgo pantu īstenošanā būtiska nozīme ir pilnvaru deleģēšanai.

2. Pamatojums

2.1 Direktīva par elektronisko parakstu ir spēkā vairāk nekā 12 gadus. Direktīvai ir trūkumi, piemēram, nav noteikts

pienākums valstij veikt to pakalpojuma sniedzēju uzraudzību, kuri liek šķēršļus e-paraksta pārrobežu izmantošanai. Direktīvā nav ņemts vērā arī liels skaits jauno tehnoloģiju.

2.2 Visās ES dalībvalstīs ir tiesiskais regulējums par e-parakstu, tomēr tas ir atšķirīgs, un faktiski nav iespējams veikt pārrobežu elektroniskos darījumus. Tas pats attiecas uz tādiem uzticamības pakalpojumiem kā elektroniskie laika zīmogi, elektroniskie zīmogi, elektroniskie piegādes pakalpojumi un tīmekļa vietņu autentifikācija, kuriem nav sadarbības Eiropas līmenī. Tādēļ šajā regulā ir ierosināti minētajiem pakalpojumiem paredzēti kopēji noteikumi un kopēja prakse.

2.3 Regulas projektā ir šādi trīs galvenie aspekti:

- i. ar regulu ir uzlabots tiesiskais regulējums par elektronisko parakstu, aizstājot spēkā esošo direktīvu par elektronisko parakstu. Piemēram, tajā ir atļauts "parakstīties", izmantojot mobilo tālruni. Regulā ir noteikta lielāka atbildība par drošību; tajā ir iekļauti skaidri un stingrāki noteikumi par e-paraksta un ar to saistīto pakalpojumu uzraudzību;
- ii. regulā ir noteikta valstu dažādo elektroniskās identifikācijas sistēmu savstarpēja atzīšana (nevis saskaņošana vai centralizācija) un līdz ar to paplašinātas minēto sistēmu spējas, proti, piedāvātas iespējas, padarot attiecīgo elektronisko identifikāciju funkcionālu visā ES;
- iii. pārējie uzticamības pakalpojumi regulā ir iekļauti pirmo reizi, un tas nozīmē, ka tiks noteikts arī skaidrs tiesiskais regulējums un lielāka drošība, piemērojot uzraudzības iestāžu veiktu stingru uzraudzību operatoriem, kas sniedz tādus elektronisko pakalpojumus kā elektroniskie zīmogi, elektroniskie laika zīmogi, elektroniskie dokumenti, elektroniskie piegādes pakalpojumi un tīmekļa vietņu autentifikācija.

2.4 Ierosinātajā regulā nav paredzēts

- noteikt ES dalībvalstīm pienākumu ieviest un privātpersonām iegādāties valsts identitātes kartes, elektroniskās identifikācijas kartes vai citus elektroniskās identifikācijas līdzekļus,
- ieviest Eiropas elektronisko identifikāciju vai jebkāda veida Eiropas mēroga datubāzi,
- atļaut vai pieprasīt darīt zināmus citām pusēm personas datus.

2.5 Pakalpojumi, kurus vispozitīvāk varētu ietekmēt plašāka elektroniskās identifikācijas izmantošana, ir nodokļu iekasēšana tiešsaistē, mācību kursi un citi sociālie pakalpojumi, e-ievirkums un e-veselība.

⁽¹⁾ OV C 97, 28.4.2007., 27.–32. lpp.

OV C 228, 22.9.2009., 66.–68. lpp.

OV C 44, 11.2.2011., 178.–181. lpp.

OV C 54, 19.2.2011., 58.–64. lpp.

OV C 318, 29.10.2011., 105.–108. lpp.

OV C 229, 31.7.2012., 1.–6. lpp.

⁽²⁾ www.eid-stork.eu/

2.6 Izmantojot STORK projektus, kuros ir iesaistītas 17 dalībvalstis, kas strādā pie sadarbības sistēmu izstrādes, Komisija un ES dalībvalstis ir pierādījušas, ka e-identifikācijas pārrobežu savstarpējā atzīšana funkcionē.

2.7 Minētais regulas priekšlikums ir pēdējā no Vienotā tirgus aktā ⁽³⁾ ierosinātajām 12 pamatdarbībām, kā arī viens no pasākumiem, kas iekļauts e-pārvaldes rīcības plānā 2011.–2015. gadam ⁽⁴⁾, ES rīcības plānā stabilitātei un izaugsmei ⁽⁵⁾ un Digitālajā programmā Eiropai ⁽⁶⁾.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1 Pilnībā integrēta digitālā vienotā tirgus izveide ir izšķiroši svarīga, lai īstenotu Digitālo programmu Eiropai, nodrošinātu Eiropas iedzīvotāju labklājību un ES uzņēmumu, jo īpaši 21 miliona MVU, sekmīgu darbību. Šobrīd citā ES dalībvalstī strādā 13 miljoni iedzīvotāju, un 150 miljoni iepērkas tiešsaistē, tomēr tikai 20 % ES pircēju tiešsaistē pērk preces un pakalpojumus no citas ES dalībvalsts. Saskaņotu un sadarbībspējīgu visas ES mēroga elektroniskās identifikācijas, e-paraksta un uzticamības pakalpojumu (tai skaitā tīmekļa vietņu autentifikācijas, elektronisko laika zīmogu un elektronisko zīmogu) izveide ir izšķiroša, lai virzītos uz digitālo vienoto tirgu.

3.2 Ir svarīgi veicināt e-iegākuma attīstīšanu, lai uzlabotu efektivitāti, pārredzamību un konkurenci. Pašreizējais e-iegākuma ieviešanas process ir lēns: ne vairāk kā 5 % iegākuma procedūru Eiropas Savienībā ir veicami elektroniski.

3.3 Jāizsaka nožēla, ka Eiropas elektroniskās identifikācijas karšu shēmas neesamības dēļ ir izveidotas daudz un dažādas atsevišķu valstu sistēmas. EESK atzīst, ka politika, ko Komisija tagad ierosina šajā regulas priekšlikumā, lai sekmētu pilnībā integrēta digitālā vienotā tirgus izveidi līdz 2015. gadam ⁽⁷⁾, ir virzīta uz valstu dažādo elektroniskās identifikācijas shēmu savstarpēju juridisko atzīšanu un visu paziņoto shēmu konkrētas tehniskās sadarbības izveidi.

3.4 EESK atzīmē Komisijas progresīvo pieeju, kas izmantota, izstrādājot minēto regulu (kuras pamatā ir direktīva par e-parakstu ⁽⁸⁾), lai nodrošinātu, ka iedzīvotāji un uzņēmumi var izmantot savas valsts elektroniskās identifikācijas shēmas, kas ļauj piekļūt publiskajiem pakalpojumiem citās ES valstīs, kurās ir pieejamas elektroniskās identifikācijas shēmas.

3.5 Komiteja tomēr uzskata, ka ES ir vajadzīga standartizēta Eiropas elektroniskās identifikācijas shēma visiem iedzīvotājiem un uzņēmumiem, un izsaka nožēlu, ka minētajā regulā nav paredzēts paātrināt Eiropas kopējas elektroniskās identifikācijas

sistēmas izveidi. Lai gan regulā būs prasība visām dalībvalstīm akceptēt visas valstu elektroniskās identifikācijas shēmas, kas paziņotas saskaņā ar minēto regulu, valstīm būs iespēja pieņemt lēmumu par to, vai paziņot savas valsts shēmas vai nepaziņot tās, un regulā ievērotas arī to dalībvalstu preferences, kurām nav savas elektroniskās identifikācijas shēmas.

3.6 Lai gan ierosinātajā regulā ir respektēta valstu suverenitāte un nav noteikts, ka visiem ES iedzīvotājiem obligāti jāievieš elektroniskā identitāte, būtu jāapsver priekšrocības, ko sniedz universāla Eiropas elektroniskās identifikācijas shēma. Ar laiku tie iedzīvotāji, kam nebūs elektroniskās identitātes, būs neizdevīgākā stāvoklī. Lai izmantotu iespēju vienlīdzību, katram iedzīvotājam būs vajadzīga elektroniskā identitāte, ko var lietot visās ES dalībvalstīs.

3.7 Lai sekmīgi nodrošinātu elektroniskos darījumus, kas ir atkarīgi no elektroniskās identifikācijas, un sniegtu uzticamības pakalpojumus, izšķiroša nozīme ir sadarbības sistēmu ieviešanai visā ES, un vēl jāveic liels darbs, lai izveidotu reālu sadarbības platformu Eiropas elektroniskās identifikācijas jomā.

3.8 Būtu vajadzīga Eiropas mēroga informatīva programma, lai konsultētu iedzīvotājus par to, kā lietot elektronisko identifikāciju, e-parakstu un uzticamības pakalpojumus tā, ka iedzīvotāji spēj pienācīgi aizsargāt savu privāto dzīvi un drošību tiešsaistē. Izpratnes veidošanas un informatīvās kampaņas būtu īstenojamas tā, lai informētu iedzīvotājus atbilstīgi dažādiem vajadzīgās informācijas un digitālās izpratnes līmeņiem.

3.9 Veicot darījumus ar digitālo pakalpojumu starpniecību, daudziem iedzīvotājiem rodas bažas par privātuma aizsardzību un drošību. Šādas bažas pieaug, kad iedzīvotāji neizprot minēto pakalpojumu sniegšanā izmantotās tehnoloģijas, un tas rada nevajadzīgas bailes un pretestību. Valsts iestādēm un dalībvalstīm jāpieņem lielākas pūles, lai izskaidrotu, kā tiek aizsargāta privātā dzīve un drošība, izmantojot paziņotās elektroniskās identifikācijas un e-paraksta tehnoloģijas. Saistībā ar iepriekš minēto EESK atzīmē, ka ierosinātā shēma attiecībā uz uzticamības pakalpojumiem ir izstrādāta tā, ka netiek atklāti vai nodoti tālāk nevajadzīgi dati, kā arī nenotiek informācijas centralizācija.

3.10 Komiteja iepriekšējos atzinumos ir aicinājusi Komisiju izvīzīt priekšlikumus par uzņēmumiem, kas darbojas tiešsaistē, paredzētas ES sertificēšanas shēmas un Eiropas uzticamības logotipa ieviešanu. Eiropas uzticamības logotips sniegtu pārliecību, ka attiecīgā uzņēmuma darbība pilnībā atbilst ES tiesību aktiem un ka tiks aizsargātas patērētāju tiesības. Šāda shēma paaugstinātu patērētāju uzticību e-komercijai.

3.11 Komiteja uzskata: tā kā Eiropa aizvien vairāk izmanto digitālos sakarus, lietojot elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumus, ļoti svarīgi ir nodrošināt, ka visiem iedzīvotājiem ir piekļuve tehnoloģijai un prasmēm, kas dod viņiem

⁽³⁾ COM(2011) 206 final.

⁽⁴⁾ COM(2010) 743 final.

⁽⁵⁾ COM(2011) 669 final.

⁽⁶⁾ COM(2010) 245 final.

⁽⁷⁾ EUCO 2/1/11 un EUCO 52/1/11.

⁽⁸⁾ Direktīva 1999/93/EK.

iespēju vienlīdzīgi izmantot digitālās revolūcijas sniegtās priekšrocības. Digitālā iekļaušana joprojām ir liela problēma ES, kurā ceturtdaļa iedzīvotāju nekad nav izmantojuši internetu. Vecums, dzimums un izglītība vēl joprojām ir galvenās problēmas.

4. Īpašas piezīmes

4.1 EESK iesaka Komisijai saskaņā ar subsidiaritātes principu apsvērt, kā varētu ieviest ES elektroniskās identifikācijas karti visiem iedzīvotājiem. Iespējams, ka to varētu paveikt, nosakot standarta parametru kopumu, ko varētu iekļaut ikvienā valstu elektroniskās identifikācijas shēmā, lai piešķirtu tai ES elektroniskās identifikācijas statusu, un ieviešot ES līmenī autentificētu elektronisko identifikāciju noteiktam pakalpojumu klāstam. Iedzīvotāji varētu brīvprātīgi pieteikties uz ES elektronisko identifikāciju, ko izmantot tad, kad nav attiecīgās valsts shēmas.

4.2 EESK vēlētos ieteikt Komisijai apsvērt ES elektroniskās identifikācijas ieviešanu, izveidojot pamatshēmu, kas ļautu nodrošināt ES līmenī autentificētu elektronisko identifikāciju tiešsaistē veiktiem klientu darījumiem. Minētās Eiropas elektroniskās identifikācijas autentifikāciju varētu centralizēti veikt ES kontrolēta iestāde, kas nodrošinātu patērētājiem un tirgotājiem vajadzīgo augsta līmeņa uzticamību un drošību.

4.3 Tā kā šobrīd nevienā no 27 dalībvalstīm nav labi attīstītas valsts līmeņa elektroniskās identifikācijas shēmas, kas paredzēta uzņēmumiem (juridiskajām personām), Komiteja iesaka Komisijai izmantot pašreizējo iespēju, lai varētu pēc iespējas ātrāk ieviest juridiskajām personām paredzētu Eiropas elektroniskās identifikācijas shēmu. Šādas shēmas izstrādē noteikti būtu jāņem vērā subsidiaritātes un proporcionālītātes princips. Ar tūlītēju rīcību ES izvairītos no saskaņošanas problēmām, ko rada ļoti daudzās atšķirīgās iedzīvotājiem paredzētās valstu elektroniskās identifikācijas shēmas, kuras izveidojušās tādēļ, ka nav vienotas Eiropas elektroniskās identifikācijas kartes. Bez tam juridiskajām personām paredzētas Eiropas elektroniskās identifikācijas shēmas ieviešana sniegtu tūlītēju komerciālu labumu Eiropas 21 miljonam MVU, tiem attīstot pārrobežu uzņēmējdarbību.

4.4 Komiteja atzīmē, ka ar regulas projekta 16. un 42. pantu deleģēto tiesību aktu pieņemšanas pilnvaras⁽⁹⁾ ir piešķirtas Komisijai. Lai arī EESK saprot, ka deleģētie tiesību akti ir vajadzīgi, lai sekmētu regulas dažu tehnisko aspektu īstenošanu, un tie piešķir Komisijai zināmu elastību šajā jomā, Komiteja tomēr izsaka bažas par minēto pilnvaru pārāk plašu izmantošanu. EESK pauž bažas, ka tiesiskās garantijas attiecībā uz deleģēto tiesību aktu izmantošanu⁽¹⁰⁾ varētu izrādīties nepietiekamas, lai nodrošinātu, ka Padome un Eiropas Parlaments var faktiski kontrolēt, kā Komisija īsteno minētās pilnvaras, un tas ietekmētu mehānisma drošumu un juridisko noteiktību.

Briselē, 2012. gada 18. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pants.

⁽¹⁰⁾ Saistībā ar tiesiskajām garantijām skatīt Lisabonas līguma 290. pantu un Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas Vienošanās par LESD 290. panta darbību.